

Международна конференция „The Lower Danube in Prehistory: Landscape Changes and Human-Environment Interactions” (Долният Дунав през праисторията: промени в ландшафта и взаимодействието човек – околна среда), 3-5 ноември 2010 г., Александрия (Румъния)

Мария Гюрова

Тази конференция отбелязва етап и резултат на плодотворното научно и организационно сътрудничество между Университета в Кардиф (Верикобритания) и Музея на област Телеорман, намиращ се в Александрия (Румъния). Като научно събитие конференцията е част от проект на Университета в Кардиф в раздела „Обучение и култура” на ЕС, и **същевременно, като тематика и проблематика, е своеобразно продължение на проекта SRAP (Археологически проект за Южна Румъния) осъществен под ръководството на проф. Д. Бейли (D. Bailey).**

Конференцията беше открита и протече в сградата на Музея в Александрия, чиято първа и новаторска археологическа експозиция е дело на усилията и ентузиазма на участници в проекта SRAP, както и на ученици и спомоществователи от областта. Домакин и пряк организатор на събитието беше д-р Павел Миреа (Pavel Mirea) от музея в Александрия, на чиято любезност дължим и онагледяването на този материал с постера към конференцията (образ 1).

Форумът даде среща на повече от 40 учени от 5 страни (Румъния, България, Франция, Великобритания и САЩ).^{*} Сред представително аранжираните археологически материали от музея, и в условията на приятелски, гравивен и ползотворен диалог и дискусии учените работиха 3 дни и изслушаха 24 доклада и презентации. Последните бяха организирани в 4 тематични раздела:

Ландшафт, селища и реконструкция на околната среда през праисторията;

Ландшафт, демография и грубо/отвъдно пространство;

Сезонност, препитание и източници на суровини;

Нови направления в проучването на праисторическия ландшафт.

В първия тематичен блок бяха представени 8 доклада. Четири от тях запознаха аудиторията със състоянието на проучванията на 3 селища от неолита и 1 от халколита както следва: Оходен (ранен неолит в Северозападна България, представен от Г. Ганецовски); Миеркура Сибиулуй-Петриш (*Miercurea Sibiului – Petriș*) (ранен и среден неолит в Южна Трансилвания, представен от К. Сучу (C. Suciu) с екип); Градища Кослоджен, Галатуй – Мовила Берзей (*Gradistea Coslogeni, Galatui – Movila Berzei*) (среден неолит по течението на Дунав, представен от М. Нягу (M. Neagu); селищна могила Иваново (ранен халколит в Североизточна България, представен от С. Венелинова). Други 4 доклада третираха по-обща проблеми на зависимостта на селищната система в праисторията от климатичните промени, геоморфологичните процеси и динамиката на речните басейни. В такъв аспект бяха презентациите на К. Бонсал (C. Bonsall) с колектив – за обитаването на района на Железни Врата; М. Маклин (M. Macklin) с колектив – за неолита във водосборния басейн на Долния Дунав; Л. Кароца (L. Carozza) и К. Мику (C. Micu) (френско-румънски екип) – за **интердисциплинарни**те проучвания в делтата на Дунав; К. Хайтъ (C. Hăită) – за **селищните могили в Югоизточна Румъния** от геоморфоложка и стратиграфска гледна точка.

Вторият тематичен блок „Ландшафт, демография и гробно/*отвъдно* пространство“ обхваща 4 доклада:

- връзката между ландшафта и демографската динамика на човешките популации обитавали Южна Румъния през бронзовата епоха беше осмислена и представена от К. Шустер (C. Schuster);
- проблемът за *отвъдния свят* и връзката му (профанна и сакрална) със света на живите беше презентиран от Р. Когалникану (R. Kogalniceanu), Д. Чернаков и К. Лазър (C. Lazăr). Последният акцентира върху необходимостта от преодоляване на схематичния и конвенционален подход в трактовката на некрополите от културния блок Коджадермен-Гумелница- Караново VI.

В рамките на следващата работна сесия, посветена на сезонността на праисторическите обиталища, обезпечаването на прехрана и на суровини, бяха представени и обсъдени 5 презентации. А. Панети (A. Pannett) запозна аудиторията с **предварителните** резултати от проучването на кремъчните ансамбли от няколко неолитни селища от Телеормана с акценти върху предстоящите за изясняване проблеми за местонаходищата на суровини и механизмите на тяхното разпространение. М. Гюрова представи късно-халколитните ансамбли от селището при с. Кошарна (Русенско) в контекста на свидетелствата за развита мрежа за снабдяване с качествени суровини от Лудогорието и високотехнологични достижения в кремъчното производство – както за битови нужди, така и за сферата на култовите ритуали и практики. Б. Матева онагледя и коментира проучванията си върху кремъчните залежи в Лудогорието и по-специално в района на Исперих и тяхната експлоатация през халколита. Древният поминък на неолитното селище Магура Будуйашка Телеор (Magura-Buduiasca (Teleor 003) беше представен през призмата на археоботаническите изследвания на А. Уокър (A. Walker) с колектив, както и чрез данните за употребата на животински продукти представени от френско-румънски екип (А. Тресе (A. Tresset) , В. Раду (V. Radu) и &).

Новите направления в проучването на праисторическия ландшафт бяха във фокуса на 7 презентации. С присъщата оригиналност на пост-процесуалния си подход Д. Бейли (D. Bailey) **предложи артистично онагледяване на перспектива и пречупване** във възприятието и усещането за пространство (по авангардни творби на Г.М.

Кларк (G. M.-Clark) и адресира към аудиторията въпроси визиращи ограниченията и предпоставените грешки в нашите постулати и „калкулации“ на събития и явления от древността. С. Милс (S. Mills) представи **направлението „Историческа характеристика на ландшафта“ (HLC) с нови епистемологични акценти: възприемане на ландшафта като интерпретация, а не документиране; като усещане, а не факт.** Осъществяването на подобен подход би способствало за по-гъвкаво и адекватно разбиране на ландшафта като идея, а не като удобна даденост. Конкретни стъпки в усвояването на ландшафта като познавателна материя за археолога представиха Р. Андрееску (R. Andreescu) (за обекти по долината на река Телеорман) и А. Моринц (A. Morintz) (за топографското позициониране на селището Йерупец (Ierupești). Интересен опит за реконструкция на ландшафта по стари топографски карти беше визуализиран от М. Флореа. (M. Florea). Б. Шандрик (B. Șandric) **представи начини за изготвяне на археологически карти с помощта на достъпна дигитална картография и GIS инструменти.** Накрая домакинят на конференцията П. Миреа (P. Mirea) представи пример за микро ландшафт на базата на проучваното от него селище Магура Будуйашка Телеор (Măgura-Buduiasca (Teleor 003). **Обектът представлява сложен комплекс от последователно/ разновремененно вкопавани ями, отнасящи са към ранния и среден неолит (от 6100 до 5400 cal BC).** Авторът е разработил **дигитален подход за анализиране по категории артефакти на депозитите във всяка отделна яма.** Корелацията между базата данни за отделните категории позволява количествено и качествено разграничаване на отделни епизоди от запълването (респективно – функционирането) на ямите като пространствено-времеви структури. Подходът изглежда обещаващ и може да се окаже ключов за разрешаването на пъзела на широкомащабните неолитни „ямни полета“ и тяхната адекватна интерпретация.

Изкусително е и ще си позволя да формулирам няколко общи наблюдения върху интензивната ни тридневна работа. Първото от тях е че румънските ни колеги видимо са ни изпреварили в приоритетни направления на археологическата практика като проучване, реконструкция и опазване на археологическия ландшафт, както и на неговото визуализиране с помощта на качествено аеро-заснемане. Убедително свидетелство за това е достъпният за всеки сайт www.cimec.ro. Втората констатация се отнася до ползотворното им сътрудничество със западни партньори в проучването на микро-региони с ключово значение за решаването на важни над-регионални и над-културни проблеми. Третото заключение се свежда до необходимостта от по-тясно обвързване на изследователската работа на български и румънски екипи, което неминуемо би довело до по-голяма успеваемост в разрешаването на предизвикателствата и загадките, съпътстващи нашата работа.

The poster features a large background image of a grassy riverbank with people and cows. At the top, there are logos for the European Union, Education and Culture DG, Cardiff University, and the Teleorman County Museum. The title is prominently displayed in the center, and a filmstrip graphic at the bottom contains six small landscape images.

Education and Culture DG

Culture Programme

Art Landscape Transformation EC project 2007 - 4230
Cardiff University partner scenario: Măgura Past and Present

C O N F E R E N C E

**THE LOWER DANUBE IN PREHISTORY:
LANDSCAPE CHANGES AND
HUMAN-ENVIRONMENT INTERACTIONS**

**ALEXANDRIA
3-5 NOVEMBER 2010**

Обр. 1. Постер на конференцията, любезно предоставен ми за този материал от д-р Павел Муреа (Pavel Mirea).